

Українська держава понад усе!

Видання Історичного клубу “Холодний Яр”

2019 рік

Лютий

Число 2 (396)

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

НАШ ПЕРЕДПЛАТНИЙ ІНДЕКС – 33545

ДО 100-ЛІТТЯ УКРАЇНСЬКОЇ СОБОРНОСТІ

25 січня 2018 р. в Січеславі відбулася творча зустріч Романа Ковалю і Тараса Компаніченка з українською громадою міста. Організувала її платформа MediaProstir. (керівник народний депутат України Андрій Денисенко). Зустріч передбачалася як презентація книжки “Здолати Росію” і нового диску “Хорей козацької” Тараса Компаніченка. Пісні Української революції в той вечір звучали на повну силу, зміцнюючи дух українських активістів, а от до презентації книжки так і не дійшло, бо Роман Коваль вирішив розповісти про січеславців, їхній подвиг у боротьбі за Українську державу в 1917 – 1920-х роках. Упродовж години (з перервами на пісні Тараса Компаніченка) він прочитав три лекції на такі теми: “«Подєбрадці» із Січеславщини”, “Повстанці Катеринославщини в боротьбі за Україну”, “Доктор Гелев – представник Петлюри на Катеринославщині”.

В основу лекції “«Подєбрадці» із Січеславщини” Роман Коваль узяв біографії і світлина з двотомника енциклопедії Визвольної боротьби “«Подєбрадський полк» Армії УНР”, створеної ним у співпраці з Віктором Моренцем та Юрієм Юзичем.

січний, Віссаріон Недоля-Ноздрань із Петриківки, Михайло Остапенко, редактор газети “Тризуб”, підполковник Армії УНР Семен Нечай та підхорунжий 2-ї Волинської дивізії Армії УНР Омелько Левенець із Верхньодніпровщини.

У Січеславі здобували освіту й вихідці з інших земель, зокрема Катеринославський гірничий інститут закінчив Андрій Глуківський, згодом сотник Армії УНР, а Катеринославський учительський інститут – Григорій Гордієнко, недовзі – в. о. начальника загального відділу штабу Дієвої армії, та Степан Прасолів, у час Визвольної боротьби – козак 2-ї сотні куреня отамана Чорної Хмари Катеринославського повстанського коша.

Навчалися в гірничому інституті Микола Скляр (у майбутньому легендарний отаман Чорний Ворон), хорунжий 6-ї Січової дивізії Армії УНР Олекса Ковбасів, Валентин Костенко – козак Запорозької дивізії Армії УНР, учасник повстання проти денікінщини у складі різних повстанських загонів (“аж до 1920 року”).

Закінчив 4 класи Катеринославської духовної семінарії Юрій Костянтинів, старшина Київсько-

чилася сотня семінаристів. Коли семінаристи увірвалися в шанці гетьманців, ті не прийняли рукопашного бою – «та сила відваги, що була в юнаків, загипнотизувала» їхніх ворогів, згадував учасник боїв, козак Хортицького полку Микола Носик”.

А сотник Борис Монкевич із Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької області написав спогад “Оборона Катеринослава (уришок зі споминів)”. А член залогової ради м. Катеринослава Іван Гнойовий опублікував свій спогад “З українського руху Січеславської залози в році 1917”. Навчаючись в Українській господарській академії в Подєбрадах, хорунжий Гриць Пархоменко з Радомишля написав дипломну роботу “Планування гавані затоки на р. Дніпрі біля м. Катеринослава” і в 1928 р. захистив “з успіхом дуже добрим”.

У лекції “Повстанці Катеринославщини в боротьбі за Україну” Роман Коваль представив газету вільних козаків Катеринославщини “Повстанець”. В архіві дослідника є сім її номерів: у місті Кам'янському 22, 23 і 24 листопада 1919 р. побачили світ три перших числа, а 27, 29, 30 листопада і 2 грудня 1919 р. в м. Верхньодніпровську вийшли числа ч. 4, 5, 6 і 7. Ці вільнокозацькі газети і стали важливим джерелом лекції.

Р. Коваль ознайомив січеславців з думками і сподіваннями їхніх славних пращів. “1919-й був роком, коли український народ здобув дві грандіозні перемоги – влітку над червоними, а наприкінці року – над білими російськими окупантами (...). Коли в Україні на початку 1919 року запанували московські окупанти більшовики-комуністи, т. зв. «Робоче-крестьянское правительство» на чолі з «товарищем» Раковським, – писала газета вільних козаків Катеринославщини “Повстанець”, – коли московські більшовики-комуністи почали провадити політику московських імперіалістів, дивились на Україну як на колонію Російської Східної Федеративної Республіки, коли весь скарб, все народне добро почали перевозити в Московщину, трудовий люд України повстав зі зброєю в руках проти красних імперіалістів, гнобителів як національного, так і економічно-соціального життя Українського селянства та робітництва... Повставало одне село за другим. Віра, надія в перемогу панувала серед селян-повстанців. Єдина думка: боротьба з московськими окупантами, більшовиками-комуністами єднали селянство, і ся думка, ся віра й надія на кращу будучину розбивали міцно озброєні московсько-латишсько-китайські комуністичні банди. Боротьба була надзвичайно тяжка, але міць Духа повстанців зломил ворожу силу і повстанська армія успішно звільнила свій край.

Але боротьба не скінчилась. Не встигли покінчити з красними імперіалістами, як на Україну потягнулись за смашним Українським хлібом чорні імперіалісти – «Собиратель св. Руси», царський поспіака Деникин. «Украины нет, не было і не будет, смерть самостійникам, долгой малорусскую мову», – кричали зі всіх сторін царські поспіаки.

Почалась уперта боротьба з українським селянством та робітництвом. Почалися арешти та розстріли українців, почалося грабування майна селян”.

“Здавалося, що Український нарід після першої боротьби з одним ворогом не в силі побороти більш сильного й технічно озброєного ворога, яким казалося військо білих, – писав невідомий козак-повстанець Катеринославського коша в газеті “Повстанець”. – Почали піднімати голови прихильники «єдиной» Росії: «Петлюровську банду, банду Грушевського, какая работает на немецкия деньги, ар-

мія Деникина разобьет в течении двух недель».

Наступ білих продовжувався, вороги Українського наріду раділи; раділи всі московські кола, як праві, так і ліві. Всі вони гадали, що нарешті настав кінець «хохлам»... нарешті «русский человек» вільно зітхне й Московська культура запанує. Московське сміття раділо, Україна палала в огні”.

Та український народ знайшов у собі сили – і знову піднявся на боротьбу “за рідний край, за права свої”. Повстання вибухнуло в жовтні 1919 року. Він виставив ультиматум Добровольчій армії, попередивши, що коли до 30 листопада 1919 року денікінці не залишать української території, то повстанці знищать не тільки їх, а й їхні сім'ї.

“Настала рішуча боротьба, – писала газета “Повстанець”, орган штабу коша Українських повстанських вільнокозацьких військ на Катеринославщині. – І в сей мент нейтральних не мусить бути. Всі до зброї! Всі до бою, за землю і волю, за рідну Україну свою!”

Спільним гаслом повстанців у боротьбі проти червоних і денікінців було: “В рідній хаті чужинцям не дамо панувати! Всі в ряди повстанців!”

Боротьба з лютим ворогом була люта. Вогонь жорстокої боротьби, вогонь помсти віковичному ворогу запалював селянські серця, робив їх козаками. “Коли ми придивимось ближче до сих борців, – писав невідомий козак-повстанець у статті «Що робити», – коли ми пірнемо в гущу сих отрядів, коли поживемо їх життям, то побачимо, що се не селяне, яких кожний з нас баче щоденно, се не прості отряди, які зібались по наказу, – се хоробрі оборонці прав бідного люду, се дійсні сини предків Запорожців; се не мирні обивателі – се мозолісті руки, які покинули плуг й взяли рушницю в руки, – сих селян збрала тяжка недоля, гірке життя, вона їх збрала, міцно скувала і за кращу будучину в бій повела; се військо творить чудеса... Повстанці не цікавилися кількістю ворога, а лише питали: «Де він?»”.

Козацька армія з кожним днем поширювала територію, визволену від “братів-золотопогонників”. Білі тікали в паніці. “Коли ми поглянемо, що робиться на фронтах, то побачимо, що «рицарі великої Росії»... ганебно тікають, кидаючи на шляху переслідувань зброю, обози, навіть власну одіж”. Кидали навіть своїх жінок і дітей.

Надії “великих людей” на знищення “петлюрівської банди” впродовж двох тижнів вивітрилися, що підкреслює, писав козак-повстанець, “нездатність московської наволочі до творчої роботи, до боротьби”.

Сили “московської наволочі” танули з кожним днем, а кількість ворогів їхніх збільшувалася. Аж не секрет, що чимало людей включаються в боротьбу, коли ворог утікає і його поразка стає очевидною. Отож до боротьби залучалося дедалі більше і більше селян...

Наближався час, коли “Українська воїстину народна армія звільне свій край від чужинців, від «добродетелей», які лише дивляться на Україну як на колонію Московщини, як на «ветвь Русского племени».

По селах громади все частіше ухвалювали рішення на підтримку війни проти російських окупантів (...). Останні «слабовські орли» повтікали в грудні 1919-го. Та на їх місце вливалася Красна армія. Яка потім перемогу над денікінцями приписала собі.

“Козаки ходили засмучені й невеселі... Битися зараз із червоними, які йшли великим натовпом, гарно озброєні, захоплені перемогою над білими, було просто таки неможливо”. До того ж закружляли нові чутки – люди казали, що “червоні не такі, як раніш, вони заводять українські школи, що в інституціях – усюди урядова мова українська, що навіть українське червоне козацтво дозволяють формувати. Ці чутки хвилювали козаків. І вони не знали, що робити, що думати”.

Вирішили послати в Катеринослав делегацію до червоного командування. Відповідь окупантів була категоричною: “Ніяких повстанців! Повстанських частин у тилу не може бути. Коли хочете частинно залишитися, здавайте зброю, будуть надіслані політкомі, й сформована частина мусить негайно йти на денікінський фронт”. “Здати зброю – ні, ніколи! На це ми ніколи не підемо”, – чулося скрізь. Аж не без зброї козак – вже не козак. Кожен розумів: «Коли тільки зброя, а людей скільки хочеш!»...

Емоційною була розповідь Р. Ковалю на тему “Доктор Гелев – представник Петлюри на Катеринославщині”. Ось тільки її початок: “Він ніколи не розлучався з карабіном. Завжди мав поважний запас набоїв. У бою ніколи не присідав, не шукав жодного прикриття. У бою йшов на повний зріст, заливаючи вогнем ворогів. «Казав, що він заворожений від кулі». В українську історію доктор Гелев увійшов як організатор Катеринославського повстанського комітету. Національність його подавалася як сербська, часом як македонська. А він виявився нащадком задунайського козака (...).

До Гелева всі ставилися шанобливо. Головний отаман Симон Петлюра зробив його своїм представником на Катеринославщині. Барон Врангель трактував доктора як поважну сторону в переговорному процесі. Любили і шанували Гелева повстанці й отамани Півдня України. І чекісти надавали «велике значення» Гелеву: коли він з'являвся на Катеринославщині, на боротьбу з ним посилали свої найкращі сили. Чекісти розуміли, що Гелев «є значною величиною». Поважно трактували Гелева й історики – як більшовицькі, так і українські. Ось що писав про нього чекіст Борис Козельський: «Вже влітку 1920 року Гелев був активний і серйозний повстанський діяч». (...)

Прод. на 4 стор.

“Незборима нація” – газета для тих, хто хоче знати історію боротьби за свободу України

Січеславці в той вечір чи не вперше почули про своїх чудових земляків, вояків Армії УНР, побачили їхні світлі лики, заглянули їм в очі.

Ось ці хоробрі й світлі захисники Вітчизни, які того вечора повернулися на рідну землю: лицарі Залізного хреста Віталій Білахів і Василь Дядюра, поручники Борис Єфремов, Никанор Палагута та Яків Кирпа, помічник командира бронепотяга “Кармелюк” Кость Григорович, сотники Армії УНР Дмитро Ігнатенко та Михайло Міткович, отаман Дмитро Папенко, ад'ютант оперативного відділу Катеринославського повстанського коша Іван Пекарчук, хорунжий Михайло Дупленко, поети Олесь Варавин і Дмитро Геродот, козаки Армії УНР Василь Капустяньський, Андрій Па-

го авіаційного парку Армії УНР у 1919 році. Коли по здобуттю освіти в подєбрадській академії він опинився в Луцьку, то активно виступив проти намагання Речі Посполитої перетворити Волинь на Малопольщу, боровся проти колонізації та католизації.

Розповів Роман Коваль і про козаків-повстанців Катеринославського повстанського коша Івана Джурка (внаслідок поранення втратив ногу), Олександра Кошеля, Василя Крутька, Миколу Малашка (поранений у груди), Андрія Пономаренка та Миколу Носика.

Микола Носик – автор спогаду про протигетьманське повстання в Олександрівську та Катеринославі в листопаді 1918 р. Ось фрагмент: “У боях за Катеринослав відзна-

100 РОКІВ БОЮ ВОРОНЬКІВСЬКОЇ СОТНІ

4-5 ЛЮТОГО 2019 Р. ВИПОВНЮЄТЬСЯ 100 РОКІВ БОЮ СОТНІ ІВАНА ЧЕРПАКА НА Р.ТРУБЕЖІ

У грудні 1918 р. більшовицька армія на чолі з В. Антоновим-Овсієнком без оголошення війни перейшла український кордон... Станцію Березань бронепотяги зайняли 3 лютого 1919 року.

Напередодні, 2 лютого, вороньківські козаки вирушили полями до р. Трубежа. По дорозі до них приєдналися козаки з Рогозова, Іванкова, Любарця. На підводах везли сокири, пилки, лопати – все необхідне для побудови оборонного рубежу. Вдалося зібрати близько 350 досвідчених і 150 молодих козаків без бойового досвіду. Прибувши на місце, козаки заходилися будувати оборону на лівому березі Трубежа, за мостом, розбравши близько 200 метрів залізничної колії. Рейки і шпали використали для побудови укріплень, зокрема й двох кулеметних гнізд.

Рили окопи, будували укріплення, готували місця для стрільби на високих деревах, що росли в заплаві річки. Кожен козак мав кілька зручних позицій для ведення бою і відпочинку. Оборонні споруди простяглися по обидва боки залізничного мосту більш як на кілометр. Де лінія оборони закінчувалася, козаки спіяли дерева й кущі, зробивши з них барикади. Це давало змогу з іншого боку річки вести прицільний вогонь у фланг нападників. Черпак розраховував, що ворог стягне всі сили до мосту, а підмога, що мала надійти з боку Києва, зможе, перейшовши міст,

оточити і знищити ворожі сили в районі станції Березань.

Обоз розташували на правому березі річки, біля мосту, в лозах і очеретах. Уздовж річки на правому березі встановили пости. Хлопці на конях і підводах їздили вниз і вгору від мосту – щоб не дати червоним можливості зайти в тил, переправившись через річку. Обозним і керівником оборони правого берега Черпак поставив свого двоюрідного брата Михайла Куленка. З ним були переважно молоді, недосвідчені хлопці. У таборі варили їжу, у казанах носили її хлопцям на позиції.

3 лютого до Івана Черпака доєднався отаман Міхно з невеликим загonom, його відвели в заплілля для відпочинку. Посилили козацькі лави хлібороби з Барішівки, Прочева, Рудякова, Старого, Кийлова та інших сіл.

Уранці 4 лютого до недобудованих позицій повільно підійшов ворожий бронепоезд. Помітивши розібрані рейки, зупинився. З бронепоезда зійшли з десяток розвідників. Їх відразу знищили влучним вогнем. Бронепоезд відповів вогнем і відступив.

У наступ пішла піхота. Посувалася вона засніженим полем, тож зазнала чималих втрат. Більшовики то відкочувалися, то знову насувалися, змінюючи напрям атаки. Намагалися пройти і з флангів, але, діставши відсіч, відступали.

Мали втрати й козаки. Вбитих і поранених підводами відвозили у села.

На другий день вороги використали кавалерію й артилерію. Гарматний обстріл більшовики почали зранку. Під прикриттям вогню червоний ескадрон прорвався на міст. Невелика група козаків, що була в таборі, вчинила шалений спротив, але була порубана. Козацька молодь почала на підводах тікати, хтось сховався в очеретах і лозах, хтось потрапив у полон. Утік і командир обозу Михайло Куленко. За це потім Черпак його розстріляв.

Обоз червоні не переслідували. Закріпившись на правому березі Трубежа, за мостом, зайняли кругову оборону. Вбитих і поранених козаків вкидали до великої ополонки, прорубаної біля берега біля мосту, туди ж багнетами за-

гнали й полонених. Усе це бачили хлопці, які сиділи в очеретах.

А на лівому березі тривав бій. Лише під вечір на лівому фланзі оборони ворог потіснив любарецьких та іванківських козаків, загнавши частину з них у річку, але Черпак рішучо контратакою відновив позиції. Так минула друга доба бою.

Допомога з боку Києва не дійшла, сотня потрапила в оточення.

Під ранок Черпак вирішив прориватися. Його хлопці переповзли міст і тихо ліквідували вартових, які дримали. Зі зброєю і пораненими тихцем рушили на Вороньків.

Коли зійшло сонце, росіяни організували погоню. А козаки вже пройшли кілька кілометрів. За авангардом рухався обоз із пораненими. Декого несли на ношах. Основні сили йшли позаду, разом з Черпаком. На дерев'яних санчатах тягли 2 кулемети. Почувши погоню, колона півколом розвернулася до ворога. Кулемети охороняли фланги.

Черпак наказав замаскуватися у снігу і без команди не стріляти. Обоз із пораненими продовжував рух. З десяток козаків мали наказ, відстрілюючись, імітувати втечу.

Ось задвигтіла мерзла земля – на дорозі з'явилася колона вершників під червоним прапором. Побачивши козаків, що втікали, більшовики вихопили шаблі й прискорили рух. Засідки не помітили.

За хвилину ворожий ескадрон було знищено. По полю лише бігали коні без вершників. Черпак наказав полонених не брати, поранених добити, забрати прапор, коней і одяг убитих. Ми їх сюди не кликали!

Червоні добу відновлювали розібрані рейки, ховали загублених, приводили до ладу свою банду.

Зайнявши станцію Березань 3 лютого, до Києва окупанти добралися лише надвечір 7 лютого.

У бою на Трубежі полягло орієнтовно півтори сотні козаків, серед них близько 84 вороньківців. У центрі рідного села їм встановлено обеліск.

Уляна ПЕТРЕНКО
с. Вороньків Бориспільського р-ну Київської обл.

На світлині – отаман Іван Черпак (сидить).

УКРАЇНА ГЕРОЇВ ТА ЇЇ НЕНАВИСНИКИ

30 грудня 2018 р. на будівлі Запорізького обласного театру ляльок до 100-річчя Української революції відкрито мурал єдності покотів захисників нашої держави. Образи запорозького козака, полковника Армії УНР

Янкович та Володимир Чоп, доцент кафедри українознавства Запорізького національного технічного університету.

Уже пролінь захисників нашої держави. Образи запорозького козака, полковника Армії УНР Петра Болбочана і сучасного воїна-захисника символізують спадкоємність української військової традиції.

Автор ескізу – художник Михайло Дяченко. Виконав розпис Максим Тунік. Роботи фінансував бюджет Запорізької області. Під час відкриття муралу відбулася спільна молитва представників різних конфесій за захисників України. Присутніх привітали народний депутат України Ігор Артюшенко, художник Максим Тунік, в. о. директора КУ “Запорізький обласний художній музей” Інга

Сподіваюся, що поліція зробить усе можливе, аби знайти злочинців.

Ми не тільки відновимо мурал, а й зробимо десятки подібних по всій Запорізькій області! Якщо ворог лютує, значить, ми робимо все правильно.

Ми донесемо запоріжжя справжню історію нашого краю!

Владислав МОРОКО,
директор департаменту культури, туризму, національностей та релігій Запорізької ОДА

ПЕРЕЯСЛАВЦІ В БОРОТБІ

Гасло соборності проголосив Микола Міхновський: “Одна, єдина, неподільна, від Карпатів аж до Кавказу, самостійна, вільна, демократична Україна – республіка робочих людей”. До століття Української соборності 22 січня 2019 р. в Переяславі відбулося свято, на якому лунали пісні з Кубані, Лемківщини, Галичини, Півдня України і, звичайно ж, Переяславщини.

Роман Коваль розповів про переяславського отамана Чорного-Куреду та начальника його штабу Петра Петія, члена Холднорського повстанського. “За перший рік революції, – згадував Гаврило Куреда, – мені пощастило прочитати багато українських книг. З них я взяв, що я українець... Взяв, що наші вороги, хто нищив українську літературу, хто змусив Україну називати Малоросією, а нас – малоросами. У мене як українця запалало серце вогнем: я вирішив стати на допомогу своїй національності...”

“Отаман Чорний діяв на обох берегах Дніпра – у Переяславському, Золотоніському, Черкаському та Хорольському повітах, – розповідав Роман Коваль. – У жовтні 1920 р. загін зріс до 500 козаків, які мали 4 кулемети. 500 переяславців були лише в одному загоні! Упевнений, що в залі сидять рідні цих невідомих героїв, – навіть, якщо ви про це не знаєте”.

На пам'ять про отамана Чорного та його славне козацтво цехмайстр Київського коззарського цеху Микола Товкайло заспівав пісню “Плач козака на руїнах Січі”.

У той вечір пролунали розповіді про вояків Армії УНР, які народилися в Переяславі або здобували освіту в цьому місті, зокрема про сотника Віктора Болобана, юнака Армії УНР Михайла Єльніківа, підхорунжого 3-ї Залізної дивізії Володимира Капустянина, командира збірної сотні 2-го Переяславського кінного полку в 1919 р. Адріана Маруценка-Богданівського, вояка Армії УНР і Карпатської Січі в 1939 р. Андрія Мойсіяху, команданта штабу дивізії 6-ї Січової дивізії Петра Самутина з с. Ташані Переяславського повіту. Були продемонстровані їхні світліни.

Роман Коваль розповів і про свого дідуся Сильвестра Барика, який у добу УНР жив у Переясла-

ві. Сильвестр Барик – композитор, диригент, перекладач, викладач німецької, української мови та літератури, співпрацював з головою Переяславської “Просвіти” Глібом Дорошкевичем. Згодом чекісти засудили їх за звинуваченням у створенні підпільної організації задля підготовки кадрів майбутнього повстання з метою “встановити на Україні самостійну державу”.

У той вечір Тарас Силенько пречудово виконав пісні “Тече Кубань аж у лиман”, “Під облачком явір похилиний”, “Ой сів пугач на могилу”, “Пісня про отамана Зеленого”, “До повстанців коханого проводжало дівча”, “У саду, де розвітлася груша”, “Любо, братці, люблю”, а Валерій Мартишко прочитав свої вірші “Переяславська рада отамана Зеленого” і “Знов оголює Гайдамацький край”. Його пісню “Авдієвський вальс” зал слухав стоячи. Заспівав Валерій Мартишко і свою чудову пісню “Дочекайся мене”.

Роман Коваль запропонував переяславській владі провести в липні 2019 р. музичний фестиваль із нагоди 100-ліття скасування в Переяславі отаманом Зеленим т. зв. статей Переяславської ради. Цю пропозицію публічно підтримав заступник голови Переяслав-Хмельницької районної ради Іван Бугаєнко, а у приватній зустрічі – Юрій Клименко, голова Переяслав-Хмельницької РДА, співорганізатор свята соборності.

Наприкінці свого візиту до Переяслава-Хмельницького гості взяли участь у відкритті виставки “Соборність України. Боротьба продовжується”, виступили перед студентами Переяславського Центру професійно-технічної освіти.

Щира подяка за сприяння в організації заходу голові РДА Юрію Клименку, начальнику відділу культури Віталію Біденку і членам Історичного клубу “Холодний Яр” Валерію Мартишко, Оксані Герасим'юк та Любі Легкій!

Світлина відділу організаційної роботи та внутрішньої політики Переяслав-Хмельницької РДА

На світлині – Валерій Мартишко, Роман Коваль і Тарас Силенько

НАСТАНОВИ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ СУЧАСНИМ ВОЯКАМ

З Юрієм Озичем завершили роботу над нарисом про вільного козака Фотія Мелешка із м-ка Глодоси Єлисаветградського повіту – для книжки “Скажи батькам, що був чесний”.

У нарисі, зокрема, ми розповідаємо про дружбу Ф. Мелешка із сичовими стрільцями на Єлисаветградщині у 1918 році. Один з них, чотар Гриць Голинський (до слова, дядько сотенного УПА Мирослава Симича) дав Фотію для ознайомлення інструкцію Коша УСС до стрільців перед походом за р. Збруч.

З австрійською пунктуальністю Кіш УСС визначив українські пріоритети, якими мали послугувувати сичові стрільці на місцях постою.

Коли я ознайомив з її коротким викладом Валерія Мартишка, він вигукнув: “Та це ж інструкція нашим воякам як поводити себе на Донбасі під час визволення окупованих територій!”

Ось короткий виклад цієї інструкції: з'ясувати “імена, назвища й фах визначніших людей (і чужинців)”, записувати кривди, завдані селянам (при свідках), “при чужих не перечитися між собою і навіть не дебатувати, бо це обнижує повагу”.

“Де в місті є український комісар (начальник цивільної влади), там піддати йому зараз потребу українського громадянства ради через кооптацію й обсадження важливіших місць українцями (також українською службою). Де такого комісара немає, постаратися про його призначення й подати до відома найближчій владі (євентуально самому призначити його). В разі непослуху думи, розв'язати її та іменувати нову зі своїх людей”, а також у порозумінні з комісаром визначити з бюджету потрібні видатки на українську школу й місцеву міліцію.

“Командант сторожі мусить бути безумовно українцем (...), склад сторожі по можності також”.

По якомусь часі розвідали, що проводить агітацію проти України. “Будуть се головню бувші царські чиновники й інші чужинці. Їх безумовно вивести на захід й інтернувати.

Своїх людей щадити, боронити та старатися з'єднувати їх переконаннями.

Чужинцям не грозити наперед, тільки ділом робити неможливою їх бунтівничу акцію. (...)

Давати виклади про українську історію, Шевченка, і різниці між Україною та Московією, при чому не лаяти нікого (...) Скрізь переводити українські написи (на вивісках і т. д.). Вимінюватися книжками, спрощувати часописи зі Львова, Києва, гуртувати молодь у “Січі” і давати курси української мови; говорити тільки по українськи до населення, без огляду, чи це жид чи польський дідух”.

Ось так діяти усусуси! Так треба діяти і новій генерації українського вояцтва!

Сичовим стрільцям слава!

Роман КОВАЛЬ
Київ, 13 січня 2019 р.

На світлині – Гриць Голинський і Фотій Мелешко.

“ОГОНЬ НА КРИЛАХ СЛОВА”

ЛАУРЕАТОМ ЛІТЕРАТУРНОЇ ПРЕМІЇ ІМ. ЄВГЕНА МАЛАНЮКА ЗА 2018 Р. В НОМІНАЦІЇ “ПОЕЗІЯ” СТАВ ОЛЕКСА РІЗНИКІВ

Гортаєш його книжку “Словогрона з 30007 слів” і п'янієш від неологізмів-новотворів, метафоричності й афористичності, полум'яної пристрасті почуттів, любові до рідного краю. “Огонь на крилах слова” – один з цих афористичних висловів. У вірші “Листівки від ОУН” Різників пише про велике значення слова правди:

Страшніше куль для людолова,
Страшніше мін оці листки,
Бо це – огонь на крилах слова,
Бо це – думки!

Афористично звучить і назва першого розділу: “Наш край – це рай!”

А ось приклад Олексиних новотворів:

Нас поривали вічно в дорогу
Мовонаснага, словоспромога,
Нам зрівноважити вічно кортіло
Діло і Слово, Слово і Діло!

Володимир Базилевський вважає, що хороших поетів в Україні багато, а от мислячих – мало. Олександра Різників, на моє переконання, належить саме до мислячих.

А ще він – людина з гумором, який несподівано переходить у сарказм. Ось приклад – у вірші “Чому так?” з епіграфом-цитатою з листа Тараса Шевченка до брата, де поет просить писати до нього

не по-московському, а по-нашому:

Слони навчаються ходити
На двох ногах, як ходим ми,
Папуги вміють говорити
Людською, хоч не є людьми.
І тільки бідні москвитини,
Вік живучи помежи нас,
Не навчилися говорити
Людською хоч би двійко фраз!

Бажаємо лауреату нових поезій, нових книжок! І, звичайно, довгих літ в Українській Україні, яку він творив усе життя!

Антоніна КОРИНЬ
м. Кропивницький

ІСТОРИЧНИЙ КЛУБ “ХОЛОДНИЙ ЯР” РЕКОМЕНДУЄ ВІДЗНАЧАТИ ТАКІ ДАТИ

2 лютого 1939 р. загинув під час слідства в прилуцькій в'язниці Пилип ЗАЄЦЬ, хорунжий Армії УНР.

3 лютого 1929 р. утворено ОУН.

4 лютого 1899 р. народився Володимир ВІТОШИНСЬКИЙ, хорунжий 7-ї сотні 30-го полку дивізії “Галичина”, ймовірно, вояк УГА.

5 лютого 1879 р. прийшов у світ Микола КАПУСТЯНСЬКИЙ, начальник штабу Дієвої Армії УНР, генерал-хорунжий Армії УНР, автор спогадів про Визвольну війну.

5 лютого 1974 р. в с. Борозенському Херсонської обл. народився Андрій БОДЯК, боєць 1-ї штурмової роти 5-го Окремого батальйону ДУК “Правий сектор”. Нагороджений нагрудним знаком “За оборону Донецького аеропорту”. Заги-

нув у бою під с. Старогнатівкою Донецької області.

6 лютого 1899 р. народився Юрій СИДУРКО, стрілець УСС, бунчужний Армії УНР, вояк дивізії “Галичина”, вчитель. У Січові стрільці пішов у 15 років.

8 лютого 1894 року народився Аркадій ВАЛІЙСЬКИЙ, командир 1-ї сотні та курсовий старшина Кам'янецької юнацької школи, сотник Армії УНР, генерал-хорунжий Армії УНР (на еміграції), начальник штабу УНА (03.1945).

9 лютого 1884 р. народився Матвій ГРИГОР'ЄВ, Головний отаман Херсонщини і Таврії.

10 лютого 1894 р. народився Осип БАБ'ЮК, хорунжий УГА, командант гарматного коша УГА.

11 лютого 1969 р. спочив Андрій ВОВК, командир 1-ї Запорозької дивізії, учасник Першого зимового походу Армії УНР, генерал-хорунжий Армії УНР, редактор журналу “Табір”, голова Українського военно-історичного товариства.

12 лютого 1924 р. поляки закатували Ольгу БАСАРАБ, організатора 1-ї жіночої чоти Легіону УСС, члена Головної управи філії Союзу українко, активістку УВО, зв'язкову полковника Євгена Коновальця.

14 лютого 1889 р. народився Іван ГНОЙОВИЙ, хорунжий Армії УНР, учитель, закінчив УГА в Подєбрадах, інженер-гідротехнік, автор спогадів.

14 лютого 1984 р. народився Роман РАДІВЛОВ-“ГЮРЗА”, боєць ДУК “Правий сектор”, потім 54-ї бригади ЗСУ. Загинув у бою на Світлодарській дузі в Донецькій області.

15 лютого 1979 р. помер Павло ШАНДРУК, командир бронепотягів “Полуботок” і “Запорожець”, учасник походу полковника Петра Болбочана на Крим та Першого зимового походу Армії УНР, генерал-хорунжий Армії УНР, головнокомандувач УНА (1945).

16 лютого 1899 р. народився Павло ВОЗНЮК, козак Армії УНР.

17 лютого 1664 р. загинув Іван БОГУН, полковник Вінницький.

18 лютого 2014 р. в Києві почалися вбивства учасників акцій протесту в Україні, зокрема загинув письменник Яків ЗАЙКО, батько п'яти дітей.

19 лютого 1884 р. народився Тиміш ШКАРУПА, повстанський отаман, підполковник Армії УНР, у червні 1943 р. із сином Юрієм зголосилися до дивізії “Галичина”.

19 лютого 1894 р. народився Григорій ТРУХ, командир сотні УСС, редактор часописів “Наш Приятель” і “Світло”.

ПІДПІЛЬНИК ЕДЯ БРЕННЕЙСЕН ПРОПОНУЮ ВАШІЙ УВАЗІ ОДИН З РОЗДІЛІВ МАЙБУТНЬОЇ КНИЖКИ “СКАЖИ БАТЬКАМ, ЩО БУВ ЧЕСНИЙ”

Едео його називала мама. Він був литовець. Ріс без батька, а такі діти дорослішають рано. Мати, Марія-Едіта Еміліївна, походила із Сувальської губернії Царства Польського Російської імперії. Більшість тут становили литовці. Мала дочку Маргариту і двох синів. Одного з них назвала на честь чоловіка Едмунда.

1915 року вона жила в м. Остро-зі, а наступного року, коли на Волинь прийшли австро-угорські війська, втекла з дітьми до Києва, де влаштувалася завідувачкою притулку для безпритульних дівчат.

У Києві Едя закінчив гімназію. Продовжив освіту в Київському політехнічному інституті. А на що жити студентові, та ще й у час війни? Думав заснувати “сапожное дело”. Може, це був спосіб приховатися від “соввласті”, адже до гімназистів, студентів і загалом до інтелігенції “соввласть” ставилася з підозрою. “Нетрудовой клас! А сапожник – это другое дело! Наш челавек! Рабочий!”

Було Еді 18. Вороги називали його “членом петлюровской разведки”. Так воно й було: Едя жив під чужим прізвищем Березяк, мав револьвер і виконував завдання начальника 10-го повстанського району сотника Косаря – Пилипа Дранника, а часом і завдання підполковника Армії УНР, резидента ППШ в Києві Віктора Алексєєва.

Одного разу підполковник Алексєєв приніс закритий пакет. Журився, що нема кому доставити “на той бік” – у Польщу. Косар звернувся до Едмунда Бреннейсена: може, ти?..

Хлопець уже їздив до Повстанського-партизанського штабу із зашифрованими листами Віктора Алексєєва та Миколи Афанасьєва. У них вони доповідали про те, що щасливо прибули до Києва і почали роботу. Не ухилився Едя і на цей раз, – хоч і був розчарований “безладдям”, яке побачив у ППШ Юрка Тютюнника. “З першого разу нічого не можна зрозуміти, – зізнався він Ользі Афанасьєвій, – більше туди не поїду”.

Усе ж інтерес України переміг.

Едик якраз закінчив молочні курси на Рейтарській. Другові Васі сказав, що їде на практику “на села”, а сам вирушив до Польщі, до Юрка Тютюнника, зі звітом.

Ризиковане завдання виконав. Коли повернувся до Києва, сотник Косар був “на селах”.

Литовська приказка каже: куди серце, туди очі. Свої очі Едя звернув на Олесю Русаневич. Вона жила на вул. Монастирській, 3. Служила в Дніпросоюзі, де зібралися національно свідомі кооператори. Комуністи, як окупували Київ, перейменували Дніпросоюз (точніше, перекрутили) на Губспож.

Олесиного батька Юрія, священика, більшовики розстріляли в Криму. Звичайно, дівчина ненавиділа росіян. Одного разу, під час урочистостей у Софійському соборі, хтось ножицями відрізав їй косу. Зло міг зробити безпартійний, але Олеся була певна, що це справа рук комуністів, і голосно лаяла їх. А в себе в кімнати на стінах розвішувала портрети Петлюри. Її попереджали, що це небезпечно, але вона портрети не знімала.

Едя та Олеся були більш ніж однодумцями, вони подобалися одне одному, але... Але в Еді вже була наречена – “Леночка” Станишевська. Вона також жила на Дикому провулку (тепер вул. Василя Дончука. – Ред.)...

Коли Олеся виїхала з Києва, то необережно залишила свою нову адресу Едикомову товаришеві Васі: с. Пустоварівка Білоцерківського повіту, “Просвіта”...

На початку березня 1922 р. в Києві почалися арешти членів Козачої Ради Правобережної України. Чекісти схопили понад 600 осіб. Прийшли і за Едмундом.

Жив він на Лук'янівці, у Дикому провулку. Вороги називали провулок “бандитським”, мабуть, через те, що тут панували українська стихія, українська мова й звичаї.

Арештовувати його виїхала група чекістів. Але юнак не розгубився: одного нападника застрелив з револьвера. Ним виявився Діма Янковський. Інші “герої” кинулися врозтіч. “...Грозил полнейший срыв

по всему фронту”, – вважав начальник секретно-оперативної частини Київської губЧК Ю. М. Перцов. Рятувати ситуацію взявся Іван Кравченко (Пахомов), заступник голови Київської губЧК.

Ось версія Ю. Перцова: “Не доіхавши до Діонісєвського провулка (тепер пров. Бехтерєвський. – Ред.), всі зісκόчили з машини, щоб не наполохати бандитів, і попрямували провулком. Пройшовши невелику відстань, тов. Кравченко побачив двох чоловіків і одну жінку, які йшли йому назустріч. Запідозривши в них членів шайки й убивць Янковського, Кравченко вихопив зброю і кинувся на них із криком: “Руки вверх!” Співробітники не встигли його наздогнати, як пролунав постріл. Тов. Кравченко захитався і впав. Попри поранення, він ще встигнув вистріляти у свого вбивника. Зчинилася стрілянина між нашими співробітниками та пораненим зловмисником, який, лежачи на землі, не переставав посылати кулю за кулею. В результаті він був здіявлений кулями, а супутники його затримані. Тов. Кравченка понесли у найближчий медпункт, де він через 15 хвилин вмер”.

А ось що розповів Едмунд: “Прийшли в мою квартиру два жиди, і коли я вийшов до кімнати, вони скомандували мені: «Руки вверх!» Я витягнув револьвер і одного тут же застрелив, переступив через нього, а другий вискочив в іншу кімнату (тут квартирував Котлюков) і втік, я стріляв у нього. Один з них вистрілив у мене, в груди, а другий – ось у лоб”. І показав пальцем на чоло.

Першу допомогу Едмундові надали мати і підпільниця Олена Афанасьєва.

Едіта Еміліївна одразу послала двох своїх вихованок до Васі Целика, який жив неподалік. Він якраз готувався до заліку з органічної хімії. Раптом – стук у двері.

– Паничу Вася, ідіть до нас у приют, Едя поранений... Ідіть, ідіть скоріше!

Відчуваючи особисту загрозу і вагаючись, Вася все ж пішов.

Була ніч.

У притулку, перед тим як відчинити двері, його двічі перепитали: – Це він, панич Вася?..

Обличчя товариша було в крові. Він коротко перепоїв, що сталося.

Едіта Еміліївна попросила забрати сина до себе і простягнула

19 лютого 1929 р. помер Віталій ГУДИМА, генерал-хорунжий Армії УНР.

19 лютого 1969 р. в Мюнхені помер Микола КАПУСТЯНСЬКИЙ, начальник штабу Дієвої Армії УНР, генерал-хорунжий Армії УНР, співтворець ОУН.

19 лютого 2014 р. в м. Хмельницькому від кульового поранення в голову, яке дістав біля будівлі СБУ, загинув Дмитро ПАГОР, активіст Євромайдану, Герой України.

20 лютого 1054 р. помер Ярослав МУДРИЙ, Великий князь Київський.

20 лютого 2014 р. в Києві загинули козаки Небесної сотні Юрій ПАРАЩУК, Георгій АРУТЮН-НЯН, Богдан СОЛЬЧАНИК, Іван БЛЮК (ТУР), Роман ТОЧИН, Сергій БАЙДОВСЬКИЙ, Ігор ТКАЧУК, Богдан ВАЙДА, Андрій ДИГДАЛОВИЧ, Анатолій ЖАЛОВАГА, Ігор ПЕХЕНЬКО, Олександр БАЛЮК, Максим ГОРОШИШИН, Валерій ОПАНАСЮК, Едуард ГРИНЕВИЧ та інші Герої України.

22 лютого 2014 р. помер від ран Богдан ІЛЬКІВ, козак Стрийської сотні самооборони Майдану, Герой України.

24 лютого 1919 р. в с. Шнирові Бродівського пов. ЗУНР народився Петро ФЕДУН-“ПОЛТАВА”, ідеолог ОУН та УПА, заступник голови Генерального секретаріату УГВР, керівник Головного осередку пропаганди Проводу ОУН, референт політвиховного відділу Головного військового штабу УПА і керівник Бюро інформації УГВР, редактор та автор повстанських видань, лицар Срібного хреста заслуги (1947).

26 лютого 1894 р. народився Василь ГОЛИК, поручник 3-ї Залізної дивізії Армії УНР, випускник УГА в Подєбрадах, інженер-гідротехнік.

28 лютого 1889 р. народився Павло ШАНДРУК, генерал-хорунжий Армії УНР, головнокомандувач Української національної армії.

28 лютого 2014 р. в Києві загинув Владислав ЗУБЕНКО, учасник Євромайдану, активіст ВО “Свобода”, Герой України.

На світлинах – Микола КАПУСТЯНСЬКИЙ, Андрій ВОВК, Павло ШАНДРУК

пішов у ЧК – для “чистосердечново признання”.

Вася здав усіх: і свого товариша Едю, й Олесю Русаневич, за якою колись “ухаживал”, і лікаря Зінаїду Штенгельшу, чоловіка якої розстріляли більшовики, і людей, що тієї страшної ночі прихистили його в себе, і того, хто давав розумну пораду тікати до Москви...

Вася Целик настільки хотів жити, що вирішив не жаліти нікого.

30 березня він написав у ЧК “Заявление по делу Эдмунта Эдмунтовича Бреннейсена (он же был когда-то Березяк)”. І висловив щиротремтливє бажання всляко допомогти слідству.

Зокрема, вказав київську й нову адресу проживання Олесі Русаневич: с. Пустоварівка Білоцерківського повіту, “Просвіта”. Мовляв, шукайте, точно знайдете!

Едіту Еміліївну затримали 2 березня 1922 р., а з нею ще 11 осіб – із квартир №№ 2, 3, 4, 6 і 12 будинку № 5, взяли навіть двох дванадцятирічних дівчат – Ліду та Ядвігу.

Помічник уповноваженого Крилов під час допиту 5 березня з'ясував, що Едіта Бреннейсен “помещичьего звания”, має литовське громадянство, 52 роки, безпартійна, “занимается физическим трудом” з 1886-го, тобто з 14 років, а майном володіла лише до війни.

Крилов запитає: – Как вы думаете, пачему вас арестовали? – Думаю, что арестована за сина, – відповіла нещасна жінка.

Чи вбили Едю в тому нічному бою? Один документ свідчить, що “Бреннейсен був убитий, і був убитий один з агентів, який затримував його... Прибув автомобіль і забрав вбитих”. Але інший документ запечатує це. “Бреннейсен Едмунд, г. Киев, – зазначали чекісти. – Участник к-р повстанческой организации “Алексеевская контрразведка”. Испоьзовался в качестве курьера для связи с Тютюнником и Польгенштаба. От ареста скрылся. На учет не взят за отсутст.[вием] установ.[очных] данных”.

Хочеться вірити в цю версію.

А маму Едмунда відпустили з тюрми у вересні 1922 року. Дякуємо, пані Едіто, за сина!

Роман КОВАЛЬ, Владислав КАРПЕНКО

Перша презентація відбулася в Тернополі. Потім – рідне місто Ромен, тепер – Суми. У залі сумської бібліотеки автор із радістю побачив соратників зі Спільки української молоді “Сумщина”, яку колись створив. Були й молодші однодумці, яких колись “уполював” автор. Він був зворушений...

Книгу “Герархія національних пріоритетів” можна придбати, зголосившись за адресою: 01030 м. Київ, вул. Ярослав Вал, 9, пом. 4. тел. (044) 279-81-33, 246-47-83. vorog1970@gmail.com

Арина ОРЕХОВА

Які головні завдання стоять перед нацією? Які виклики ми вже подолали? Що маємо робити далі? На ці запитання можна знайти відповідь у книжці Віктора Роґа “Герархія національних пріоритетів”, презентація якої відбулась у Сумській міській бібліотеці ім. Тараса Шевченка.

У виданні – аналітичні статті, інтерв'ю, спогади, роздуми над майбутнім України, загалом близько ста текстів, об'єднаних однією темою. Перший матеріал, що увійшов до книги, опубліковано в 1991 р. в журналі “Напря́м”, останній – цього року в газеті “Шлях Перемоги”, головним редактором якої є Віктор Роґ.

Допомогли видати книгу друзі – Ростислав Мартинюк та Олег Медуніца. Наклад 1000 пр.

“Ми часто відволікаємося на другорядні незначні проблеми, ігноруючи завдання номер один – вигнати окупанта. Без цього не буде безпеки, а без безпеки все інше за-

Поч. на 1 стор.

Чекісти так описали останні години життя вірного сина України і Македонії: співробітник ЧК повідомив командира частини 1-ї Кінної армії, що розташувалася в с. Солоному: в будинку Чумаченка відбувається засідання петлюрівської підпільної організації. Будівельці оточили будинок «і запропонували тим, хто там перебував, здаватися, на що у відповідь почалася стрілянина. Тоді будинок було підпалено, і три людини згоріли: доктор Гелев, Олександр Белінський, який прибув з ним із-за кордону, і господар будинку Чумаченко, а брата Чумаченка, який вибіг у двір і відстрілювався, вбито будівельцями там же у дворі». «Заворожений від кулі», доктор Гелев загинув у вогні. У вогні боротьби за свою віднайдену Батьківщину».

Важливо, що лекції про Визвольну боротьбу слухали – всім серцем! – вояки, які перебували на лікуванні у Дніпровському військовому шпиталі.

У той вечір вояки та січеславці палко вітали Тараса Компаніченка з присудженням йому звання народного артиста України. Тарас геніально виконав пречудові пісні Української революції, а саме: «Од синього Дону до синих Карпат» (сл. Олексі Кобиля-Варави, муз. Михайла Гайворонського, 1918 року), «Близько Київ» (сл. «співця Республіканського війська» Хведора Гаврильченка, муз. народна, грудень 1918 р.), «Український революційний марш» (сл. Олександра Колесси, муз. Анатолія Вахнянина), «Похідну пісню 24-го стрілецького куреня» (сл. поручника Огнева, муз. народна), «Стяг» (сл. Бориса Грінченка, муз. народна, її вперше виконали на святі відкриття Катеринославської «Просвіти» 1918 року), «Ми

не зрадімо рідній Україні» (на музику французької «Марсельєзи», популярної в ті часи) – що пісню написав 1918 року в м. Олександрівську (тепер Запоріжжя) козак 1-го панцерного дивізіону Дмитро Сич.

Тарас Компаніченко вперше виконав пісню «Погром Катеринослава», опубліковану 1919 року в газеті «Республіканець».

Після виступу Ганни Гарус-Счасної, яка втратила на українсько-російській війні коханого чоловіка Андрія Широкова-«Сім'янина», Тарас Компаніченко на пам'ять про загиблих лицарів виконав свою пісню «Дума про Савур-могили».

Наостанок Роман Коваль розповів про лицаря ордена Залізного хреста Василя Совенка із с. Саксегані П'ятихатського району, «головного уповноваженого від партизансько-повстанського штабу до уряду УНР» (10.1919), політичного референта армії УНР під час Першого зимового походу. У звіті про Зимовий похід Головному отаманові Симону Петлюрі Василь Совенко висловив думки народу, які чув під час рейду Правобережжю і Лівобережжю Україною: «(Всі) чекають твердої влади, – писав він, – безпартійної, з відомих громадських діячів, людей чесних і щирих синів свого народу... Неукраїнські культурні фахові сили повинні бути використані Урядом лише як фаховий елемент, не віддаючи в його руки відповідальних, державного значення, посад... Тяжко повинні бути покарані зрадники і казнокради. Поява цих людей на відповідальних посадах може підірвати довіру народу... Урядом повинна бути звернена в першу чергу увага на ті сім'ї, батьки чи брати яких покляли свої голови в боротьбі за незалежність».

Чи втілені надії народу, зафіксовані Василем Совенком?

На зустрічі виступив мешканець Січеслава Костянтин Лелюхін. Він подякував авторам книжки ««Подєбрадський полк» Армії УНР» за повернення імені його славного діда – хорунжого Армії УНР поета Олександра Варавина (Аполлонія Падоліста).

На зустрічі було багато достойних людей, зокрема волонтери Надія Таршин і Тетяна Паршина, голова Спільки ветеранів та політв'язнів Іван Дремлюга, директор Музею-садиби Дмитра Яворницького Яна Тимошенко, ветеран війни Юрій Фоменко та багато інших. Ганна Гарус-Счасна так відгукнулася на подію, участю якої стала: «Ми почули про наш славетний край, про боротьбу та героїзм січеславців за незалежність України та відкрили для себе нові імена наших героїв-січеславців. Всі присутні були заворожені виступом пана Романа та натхненними співами Тараса Компаніченка, які запалили наші серця та укріпили наш дух. Велика подяка їм та всім, хто працює над поверненням нашої вкраденої, стертої та знищеної імперціями історичної правди та пам'яті!»

Щиро дякуємо організаторам зустрічі – Андрієві Денисенку, Людмилі Дідух, Юркові Фоменку та Максимові Мірошніченку!

Слава борцям, які народилися на землі славної Січеславщини!

Прес-служба Історичного клубу «Холодний Яр»

На світлинах – кобзар Тарас Компаніченко, поранений вояки з Дніпровського військового шпиталю, Роман Коваль та Ганна Гарус-Счасна.

Світлини Максима Мірошніченка та Івана Дремлюги.

У Національній бібліотеці України імені Володимира Вернадського за підтримки Державної служби України у справах ветеранів війни та учасників антитерористичної операції відкрито фотовиставку «На рубежах мужності» – п'яту із широкомасштабного проекту «За ради майбутнього» (автор ідеї – Євген Шваб).

В експозиції представлено 84 світлини, присвячені подвигу воїнів ЗСУ, Національної гвардії України та інших військових формувань, які нині захищають Батьківщину.

Фотохудожники – офіцери запасу: Євген Шваб – учасник бойових дій в Афганістані, учасник Революції Гідності, волонтер, член На-

ціональної спілки фотохудожників України, а Олександр Леонідович Маматов очолює Всеукраїнську організацію інвалідів війни, збройних сил та учасників бойових дій, учасник Революції Гідності, волонтер. Тому кожен знімок – чесний, правдивий: про будні воїнів, про зруйновані населені пункти, тривоги місцевих мешканців, про біль і мужність наших захисників, тож байдужим вони не залишають жодного з відвідувачів.

Усі охочі можуть відвідати виставку до 25 січня 2019 р. щодня, крім суботи, неділі та державних свят, з 9.30 до 17.30 за адресою: Голосіївський проспект, 3. Вхід вільний.

Тетяна СЕРЕДА

КОЗАК ФЕДІР НОГА

120 РОКІВ ТОМУ НАРОДИВСЯ ХЛІБОРОБ-ВОЇН ФЕДІР НОГА

Федір Ногою допитав був неговірним. В «анкеті №5556 на арештованих і затриманих із зачисленням за ЧК» та в «опитувальному листі Федора Архиповича Ного» зазначено, що народився він 1899 року в с. Старій Буді, неписьменний, бідняк, православний, безпартійний, одружений, під судом не був, хлібороб, має 3 десятини землі (в іншому документі – десятину). Склад родини: мати Євдокія Савівна, сестра Тетяна, 15 років, брат Іван, 10 років. Відбував повинність у російській армії з 1915 року. Служив якийсь час у Бородянській міліції, але 1920 року був затриманий партизанами, відтак поступив до загону Орлика «під страхом розстрілу» – так стверджував на допиті колишній міліціонер. Сказав також, що Орлик мав 25 хлопців, дислокувалися в районі Бородянки та Литвинівки. «Політичне забарвлення» загону – «петлюрівське».

На допитах Федір відповідав лаконічно і не конкретно. Чекісти від нього мало що дізналися. Ось, наприклад, як 31 січня Федір відказував на запитання чекіста Керженера. – Где ви біли арестовани? – У лісі, разом з помічником отамана Смутненком, після бою, в яко-

му я був поранений. В Орлика провів рік простим козаком. – Где ви, как правіло, прятались? – У ризних селіх і лісах. – Кто бил с вами в банде Орлика? – З козаків нікого не знаю, кожен намагався працювати під псевдонімом. – Кто пріезжал к вам із-за кардона для связи? – Не знаю. – С кем іменно держал связь Орлік, с каким атрядом? – Знаю тільки Кирила Слепенка, а інших не знаю. – Прізнайте себе віновним в том, что сознательно пашлі в банду Орлика і цілий год виступалі протів Соввласті с аружием в руках і пріялї участіє в баях протів красноармейскїх частей? – Так, визнаю. – В скольких баях ви прінімалі участіє? – прагнув уточнити уповноважений Київської губернської ЧК Борис Керженер. – Бувало, що й по 5 разів на день були бої. Отакій був козак Федір Ного! Вічна слава і любов!

Роман КОВАЛЬ

"Я ПОВІРИВ В УКРАЇНУ"

Дякую за книжки про Холодний Яр та мого земляка Данила Терпила – отамана Зеленого.

Завдяки їм я повірив в Україну і хочу завести тут сім'ю.

Євген СИНЕЛЬНИКОВ

ЩИРО ДЯКУЄМО ЗА ПІДТРИМКУ ГАЗЕТИ «НЕЗБОРИМА НАЦІЯ»

Тетяна НАВРОЦЬКА (Одеса) – 70 грн.

Світлана МИРОНЧАК (Хмельниччина) – 100 грн.

Валерій ГЛАДУНЕЦЬ (Київ) – 100 грн.

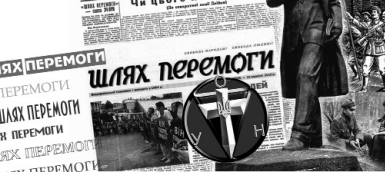
Ігор СМЕТАНСЬКИЙ (Калуш) – 150 грн.

Віталій ОЛЕКСІЄНКО – 200 грн.

Іван КАЦЮРИК (Хмельницький) – 1000 грн.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ ЧАСОПИС

переплатний індекс: 30504

НЕЗБОРИМА НАЦІЯ

Її редактор Роман Коваль – дослідник Визвольної боротьби українців за свою державу у 1-й половині ХХ століття.

Ця газета – про долі українських сілових стрільців, воїнів Галицької армії, Армії УНР, повстанських отаманів та їхніх козаків, Карпатську Січ, ОУН, УПА, воїнів АТО, а також про кобзарів, письменників, нові книжки про Визвольну боротьбу, які видає Історичний клуб «Холодний Яр».

Ціна на рік – 68.42 грн.

Наш індекс – 33545

ВОЛОДИМИР ШУЛЬГА

На вшанування пам'яті захисника України від російських агресорів Володимира Шулги буде встановлено меморіальну дошку землякові на вулиці, яка носить його ім'я, в полтавському селищі Семенівці. На тлі Державного Прапора України на пам'ятній дошці Володимирові Шулзі викарбувані його портрет та напис «Ця вулиця названа на честь молодшого сержанта, водія-механіка Новоград-Волинської 30-ї окремої механізованої бригади Шулги Володимира Олександровича (15.08.1991 – 12.02.2015), котрий героїчно загинув у бою з російсько-терористичними військами поблизу с. Логвинове Артемівського району Донецької області в лютому 2015 р., відстоюючи свободу, незалежність та територіальну цілісність України. За особисту мужність і героїзм нагороджений орденом «За мужність» III ступеня (посмертно). Вічна слава Героям!»

Меморіальну дошку Володимирові Шулзі виготовили лауреати обласної премії імені Панаса Мирного заслужений працівник культури України, голова Полтавського відділення Міжнародної організації «Жіноча громада» Валентина Шемчук та член Ради підприємців міста Полтави Вадим Голобородов – автори 20-річного винятково благодійного проекту «Увічнення пам'яті великих українців», у межах якого відкрито більше тридцяти меморіальних дошок і пам'ятних знаків видатним співвітчизникам на Полтавщині, в Україні й світі за сприяння обласних державних адміністрацій та рад, Посольств України в європейських державах та Міністерства закордонних справ України.

Сьогодні кращі сини України захищають рідну землю на Східних кордонах. Неоголошена російсько-українська війна забрала не одне життя земляків, котрі не вагаючись стали на захист Батьківщини. Подвиг Володимира Шулги – приклад для нас усіх!.. Світла пам'ять про Героя назавжди залишилась з нами

Валентина ШЕМЧУК

БОРИСОВІ МЕЛЬНИКУ ТА ЙОГО СІНАМ СЛАВА!

Найстаріший вояк Збройних сил України! 77 років! Борис Мельник-«Тихон» з Тернопільщини воював в Авдіївці, Старогнатівці. На фронті з 2014 р. були і його сини Данило та Устим.

Нам є ким пишатися, з кого брати приклад! Наш народ нездоланний! Доземний уклін тобі, «Тихоне», та твоїм синам! Ви справжні! Ви і є Україна!!!

Софія ПИЛИПЧУК

ЧЕРЕЗ «НОВУ ПОШТУ» МОЖНА ПРИДБАТИ

Книжки можна придбати через «Нову пошту», попередньо переказавши кошти на картку Романа Ковалю у ПриватБанку: 5168 7556 2267 7496.

Переславши гроші, зателефонуйте до редакції.

Повідомлення можна зробити й електронним листом на адресу редакції. Окрім вартості книжки, замовник оплачує й доставку.

Тел. (044) 242-47-38, 067-726-30-36.

«Яків Орел-Гальчевський: боротьба і філософія боротьби» Романа Ковалю – 50 грн.

«Здолати Росію» Романа Ковалю – 170 грн.

«Сумщина в боротьбі» Романа Ковалю, Віктора Моренця та Юрія Юзича – 165 грн.

«Український календар Визвольної боротьби» Романа Ковалю – 55 грн.

«Отаман Зелений» Романа Ковалю – 70 грн.

«Подєбрадський полк» Армії УНР Романа Ковалю, Віктора Моренця та Юрія Юзича (т. 1) – 200 грн.

«Подєбрадський полк» Армії УНР Романа Ковалю, Віктора Моренця та Юрія Юзича (т. 2) – 100 грн.

«Отаман Орлик» Романа Ковалю – 60 грн.

«Історія Холодноярської організації» Романа Ковалю – 30 грн.

«Сто історій Визвольної війни» Романа Ковалю – 70 грн.

«Крізь павутиння змосковщення» Романа Ковалю – 60 грн.

«Шевченкіана Михайла Гаврилка» Романа Ковалю – 80 грн.

«Історія України-Русі» Миколи Аркаса – 70 грн.

«Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею» Романа Ковалю – 500 грн.

«Тиха війна Рената Польового» Романа Ковалю – 300 грн.

HTTP://NEZBORYMA-NACIYA.ORG.UA/

У редакції через «Укрпошту» можна придбати такі книги:

(ціну вказано, враховуючи вартість пересилки книг поштою):

«Здолати Росію» Романа Ковалю – 215 грн.

«Сумщина в боротьбі» Р. Ковалю, В. Моренця та Ю. Юзича – 205 грн.

«Яків Орел-Гальчевський: боротьба і філософія боротьби» Романа Ковалю – 73 грн.

«Подєбрадський полк» Армії УНР Романа Ковалю, Віктора Моренця та Юрія Юзича (т. 1) – 225 грн.

«Подєбрадський полк» Армії УНР Романа Ковалю, Віктора Моренця та Юрія Юзича (т. 2) – 125 грн.

«Український календар Визвольної боротьби» Романа Ковалю – 80 грн.

«Отаман Зелений» Романа Ковалю – 95 грн.

«Історія Холодноярської організації» Романа Ковалю – 50 грн.

«Отаман Орлик» Романа Ковалю – 85 грн.

«Сто історій Визвольної війни» Романа Ковалю – 97 грн.

«Крізь павутиння змосковщення» Романа Ковалю – 90 грн.

«Шевченкіана Михайла Гаврилка» Романа Ковалю – 100 грн.

«Історія України-Русі» Миколи Аркаса (2-ге, краківське, видання) – 95 грн.

«Михайло Гаврилко: і стеком, і шаблею» Романа Ковалю – 550 грн.

«Тиха війна Рената Польового» Романа Ковалю – 350 грн.

Книги можна придбати, попередньо переказавши кошти електронним переказом на ім'я Р. М. Ковалю, вул. Курська, 20, пом. 14, Київ, 03049.

«Незборима нація» – газета для тих, хто хоче знати історію боротьби за свободу України